

**Inferioris Germaniae Provinciarvm Vnitarvm antiqvitates :
scilicet; de Rheni tribus alveis ostiisque, & de Toxandris,
Batavis, Caninefatibvs, Frisiis, Marsacis, aliisque populis :
adjectæ tabulæ geographicæ : item picturæ operum ac
monumentorum veterum, nec non Comitvm Hollandiæ,
Zelandiæ, & Frisiæ eicones, eorumdemque historia.**

<https://hdl.handle.net/1874/420774>

Vetustissimorum
VLTRAIECTENSIVM
PONTIFICVM
INDIGITAMENTA, ET RES GESTAE
MAXIME MEMORATV DIGNAE.

Auctoribus

HADRIANO BARLANDO

&

GERARDO NOVIOMAGO.

Handwritten note:
Sunt datus
hostibus, &
si nunciis epus.

Ex Bedæ Ecclesiastica Historia Gentis Anglorum,
Lib. v. cap. XII.

Gloriosissimus Dux Francorum Pipinus, misit favente omnium consensu vi-
rum venerabilem WILBRORDVM Romam, cuius adhuc Pontificatus Ser-
vatus est ut petierat impletum est, anno ab incarnatione Domini D C XCVI. Ordina-
tus est autē in Ecclesia S. Martyris Cecilia, die Natalis eius: imposto sibi a Papa me-
morato nomine CLEMENTIS: ac mox remissus ad sedem Episcopatus sui: Id est, post
dies quatuordecim ex quo in Urbem venerat. Donavit autem ei Pipinus locum cathe-
dra Episcopalis in castello suo illustri quod antiquo gentium illarum vocabulo WIL-
TABURG, id est oppidum Vultorum, lingua autem Gallica TRAIECTVM
vocatur. In quo adificata Ecclesia reverendissimus Pontifex longē lateq; verbum
Fidei predicans, multosque ab errore revocans plures per illas regionis Ecclesias &
Monasteria nonnulla construxit. Adhuc superest, longa iam venerabilis aetate, usque
tricesimum & sextum in Episcopatu habens annum. &c. [Obijt autem Beda anno
D CC XXXV.]

Ex Sigeberti Gemblacensis Chronico,
ad annum D C XCVII.

WILLIBORDVS à Sergio Papa CLEMENS agnominatus, & ad predicand-
um genti Fresonum Episcopus consecratus, ex dono Pipini Principis sedē Episcopalem
statuit in loco VULTABURG dicto, qui nunc VULTRAIECTVM dicitur,
à nomine gentis Vularum & Traiecto compositum, quasi Vultarum oppidum.
Nam TRAIECTVM lingua Gallica oppidum dicitur.

Ex Meieri Annalium Flandriæ lib. I.
ad annum D C XCI.

Per idem tempus viri sanctissimi Vulfrannus Pontifex Senonum, & Will-
brordus Saxo genere, Frisus, Batavis, Flandrisque predicaverunt. Nam Will-
brordus missus ex Britannia ad convertendos Frisios, factus est Episcopus Traiecten-
sium Cui Sedi etiam nunc ex Flādris parent Bierstani, Hulstani, Axellani, Haspen-
sesque per Willibrordum olim sancta inaugurati Religioni vix puto tunc intercessisse
mare inter Flandros & Frisios inferiores, qui nunc Hollandi & Zelandi.

HADRIA.

3

HADRIANI BARLANDI
TRAIECTENSIVM
EPISCOPORVM
Catalogus & Historia.

WILIBRORDVS, *dictus* CLEMENS. I.

WILIBRORDVS natione Saxo-Britannus, primus fuit Traiectensium Antistes, qui dignitatem adeptus Clementis nomen assumpsit. Pueritia huic exacta inter viros pietate insignes; quorum assidua consuetudine juvenis & optimus evasit, & in studiis bonarum artium ita paucis annis profecit, ut aequales suos rerum scientia infinitis partibus antecedit. Postea sacris initiatus trigesimo ætatis anno proficiscitur in Germaniã, ubi sua prædicatione multos mortales ad unius Dei cultum pertraxit; sed & aliis perlustratis regionibus dogma Christianum longè lateque propagavit. Per hæc atque alia pietatis opera Ecclesiæ Traiectensi præfectus, Christi nomen suorum animis inferendo, longè optimum egit Antistitem. Quod hodie est in ea vrbe Divi Martini celebre templum idem consecravit; potitusque est dignitate annis ferme XL.

WINFRIDVS, *dictus* BONIFACIVS. II.

AWilibrordi morte præfuit quidam BONIFACIVS nomine, vir insigni pietate. Nihil hic quoque prius habuit, quàm extirpatis erroribus in fide continere populos, qui semel baptismo ad moti nomen duci Christo dedissent. Quot annis Traiectensem Ecclesiam rexerit non invenio. Illud constat, à Frisiis eum interemptum, quibus per id tempus Christianum nomen in visum erat.

^ III.

GREGORIUS. ^

Ecclēsia sic à VVilibrordo & Bonifacio, viris laudatissimis, piè sanctēque instituta, postea Gregorium habuit Antistitem; quo administrante Traiectum ex Anglia venit quidam vir non tantum doctus, sed & integer, qui non multo post in Canonicorum adscitus Collegium Gregorio jam per senilem etatem administrationi minus idoneo socius adiungitur; quumq. vnà mensibus aliquot summa concordia praefuissent, Adelbrico in Italiam ablegato negotij causa, Gregorius in morbum incidit. Amici, & qui eum sectari solebāt, vbi inualefcere indies malum animadvertissent, vbertim flere, quod optimo se patre mox privatum iri viderent: queri etiam coeperunt, maximo suo detrimento à patria longissimè abesse Adelbricum. Itaque Gregorius, vt tristes suos aliqua ex parte consolaretur, Nihil est (inquit) fratres quod vereamini; non enim prius moriar, quàm ille huc redierit saluus. Neque defuit vaticinio eventus. Nam triduo antequam è vivis excederet Gregorius ex Italia reversus Adelbricus in locum defuncti collegæ maximo atque incredibili omnium gaudio subrogatur.

^ IIII.

ADELBRICVS. ^

Hvius Episcopatu inventum Davenrię corpus D. Leubini, quod aliquanto ante diu multumque quęsitum impij Saxones in nihilum redigere decreverant. Adelbricus jam Antistes non (vt hodie faciunt) equos alebat, neque canes ad venandum, sed populum docere, orare pro salute gregis sibi commissi suum esse officium existimans, nihil agebat aliud. In hoc studio quum annos aliquot exegisset, vitam cum morte commutavit. Corpus ejus Traiecti sepulchro illatum in Æde Salvatori sacra.

THEO.

THEODARDVS. [^]V.

Successit Adelbrico Theodardus natione Frisius. Hic vir optimus idemque longè doctissimus nunc alios divinarum literarum interpretes audiebat, nunc ipse docens popularium suorum animis Christum inferebat; maximum existimans in ea re situm esse fructum charitatis. Taceo exantlato labores: nihil dico de jejuniis, in quibus tam frequens fuit, ut suprâ modum affligeret corpus. Quam diu præfuerit, non tradunt Commentarij quos sequimur. Sepultus & hic est in Æde Salvatoris.

HERMACARVS. [^]VI.

Hermacarus, qui Theodardo superiori successus est, vir sanctissimus; nihil ipse quoque pulchrius duxit, quàm noctu preces ad Deum fundere pro salute humani generis, interdum vero populum hortari ad omnia pietatis officia, vel hoc solo nomine dignissimus qui quam diutissime præfesset. Hunc etiam defunctum Trajectenses in Salvatoris Templo sepelierunt.

RITFRIDVS, aliâs RIXFRIDVS. [^]VII.

Sequitur Ritfridus patria Frisius; qui Trajectinæ Diœcesi multis à Carolo Magno impetratis Privilegiis, tandem senio confectus in febrim incidit, quam mors sequuta est. Obitu ejus Antistitis, qui parem vitæ sanctimoniam cum eruditione copularat, Civitas mœrore affecta ad Salvatoris Templum multis eum cum lacrymis extulit.

FRIDERICVS I. [^]VIII.

Subjicitur in defuncti locum Fridericus, claris ortus natalibus in Frisia; qui tamen oblatum sibi Episcopatus hono-

rem diu recusavit, populum adhortans, ut alium quærerent, cui tutius res tanta committi posset: rogatu tandem & precibus Imperatoris Ludovici Pij suscepit administrationem ingenti totius gaudio Civitatis, cui sanctitas viri pietasque perspecta erat. Compositis igitur initio rebus, in Zelandiam profectus assiduis concionibus ejus Insulæ gentem ab illicitis conjugiiis (quibus tum vacabat) revocatam ad sanctioris vitæ retraxit institutum. Postea perlustratis etiam aliis locis, multos sua prædicatione ad Christum convertit. Increpuit & Ludovicum Imperatorem sapius, quòd ipse quoque in matrimonio illicito confesceret: atque per hæc invisus ejus uxori, immixtis quodam die ab eadem percussoribus, graviter vulneratur. Convocatis itaque suis, primùm jussit eos bono esse animo: non defuturum, etiam se defuncto, bonum Pastorem. Deinde commendata superis anima exspiravit, magno relicto sui apud omnes desiderio. Corpus ejus in Salvatoris Basilica tumulatum est.

^ IX.

ALFRICVS. ^

Alfricus, Friderici superioris frater, inde fit Episcopus, vir sanctitate illustris. Hoc administrante, fatali lege consumptus Trajecti est Odolphus Confessor, qui Friderici temporibus illuc venerat. Extinctus Alfricus ipse quoque est in Æde Salvatoris humatus.

^ X.

LVTGERVS. ^

Lvigerus in demortui locum Episcopus declaratur, homo non solum eruditus, verum etiam sanctus. Nonnulli scribunt hujus temporibus Brixia civitate Italia tribus continuis noctibus ac totidem diebus sanguinem pluiffe. Hic Antistes, quoad Ecclesiæ præfuit, continentia amicus, sæpè humi cubare, sæpè etiam noctes totas orando consumere solebat.

Ejus

Eius corpus multa veneratione Cives Templo Salvatoris intulerunt.

HUNGERVS.

XI.

Sequitur Hungerus, multa vir sanctitate, nec minore doctrina; cuius administratio incidit in ea tempora, quibus Ecclesiam Traiectensem latissimè depopulati sunt Dani: quæ mala variis præmonstrata sunt prodigiis, quæ paulò ante id tempus apparuere. Stellæ visæ sunt inter se concurrere; tempestas ventorum exorta, qualis post memoriam hominum numquam antea fuerat audita; flumina omnia adjacentibus campis infusa, cum foeda villarum & animalium strage. Hæc atque alia multa tum accidere luctuosa. Hungerus Antistes jam gravis annis fato decessit.

ODILBALDVS.

XII.

Odilbaldus Friso post illum est Episcopus creatus. Magna huius viri sanctitas, magnum pietatis studium, quoties ægrotantes pauperes visitavit, inopiam illorum eleemosynis sublevans. Pupillis quoque & viduis ita affuit, ut numquam non ab injuria defensos a se suo aleret. Obiit anno suæ creationis XXXIII.

EGILBOLDVS.

XIII.

Hic successit Egilboldus, qui solo pietatis studio pecuniâ & opes omnes fortiter contempsit. Is mense sexto, quam administrare cœperat, fatali est morte consumptus.

RADBODVS.

XIV.

In ejus locum subrogatur quidam Radbodus, licet inuitus ac renitens. Hic vir sanctitate vitæ ac doctrina venerabilis conscripsit opusculum de Vilibrordo & Bonifacio Divis.

Huius

Hujus etiam est Officium, quo in Horis Canonicis Ecclesia Trajectensis vitur in Festo Translationis Martini Turonensis, gloriosi patroni sui. Invenio in Commentariis rerum gestarum Hollandiæ, Radbodum Antistitem ferè toto tempore suæ administrationis Daventriæ commoratum, propter Danos, qui Trajectum occupant. Idem Radbodus divino spiritu afflatus prædixisse fertur cuidam Baldrico optimè indolis iuveni, futurum ut exacto triennio ipse Trajectensium Pontifex factus Urbem, quæ Danorum incurfione variis antea cladibus fuerat afflicta, in pristinum reduceret statum. Quod certè evenit. Nam posteaquam annis **XVII** Radbodus sedisset, hoc defuncto, omnibus suffragiis Baldricus electus est. Radbodi corpus Daventriæ Clerus magnifico sepelivit apparatu: estque hic primus omnium Antistitum extra Trajectum sepultus.

BALDRICVS.A **XV.**

Baldricus jam Episcopatum adeptus, primùm omnium, expulsis Trajecto Danis, afflictam deformatamque savitia hostili Urbem reparavit. Postea in Italiam est profectus, unde impetratis nonnullis ab Othone Rege, quæ ad Ecclesiæ Trajectensis ornamentum pertinebant, secum advexit Benigni, Pontiani & Agneris Martyrum corpora, quæ Trajecti deposuit in Æde D. Martini sacra. Periit fato ut Idus Ianuarias, anno suæ creationis **LIX**. Vbi sit humatus non invenio.

VOLCMARVS.A **XVI.**

Post Baldricum Volcmarus quidam summa vir bonitate præfuit annis **XII**, & amplius. Vbi sit funeratus non est proditum memoriæ ab his, qui res collegerunt Hollandicas.

BALDVINVS.A **XVII.**

Balduinus patria Hollædus inde Antistes fuit. Ab hoc nihil reperio toto triennio, quo sedit, gestû memoria dignum.

AVFR.

EPISCOP. TRAIECTENS. 9
AUFRIDVS. aliàs ANSFRIDVS. XVIII.

Mortuo Balduino subiectus est Aufridus, illustri ortus familia. Hoc Pontifice, Otho Imperator multa donavit Ecclesiae Traiectensi; & post Othonem Henricus non minus exstitit in eandem Ecclesiam munificus. Aufridus, quum iam aliquot sedisset annis, vtrumque oculum amisit. Idem non longè ab Amersfordia oppido exstruxit Cœnobium Fratrum D. Benedicti. Obiit anno suae gubernationis xvi.

ADELBO LDVS XIX.

Adelboldus quidam est inde creatus Episcopus. Ad hunc refertur Templi Traiectensis instauratio, quae incidit in annum à Natali Christi c i o xv. Non multò post visa est crinita stella prodigiosa magnitudine; quae praecessit bellum atrox, quod postea gestum est inter Episcopum Adelboldum & Comitem Hollandiae. In quo bello tam multi vtrimque perire, vt convulsae propè sint vtriusque vires. Habuit Adelboldi Episcopatus (quocumque obiit Hollandiae Principe) annos x i i x. Hic Antistes in Basilica D. Martini situs est. Ab eodem nonnulli putant institutum esse Canonicorum Collegium in Trelensi Ecclesia.

BERNOLDVS XX.

Defuncto Adelboldo successum legimus Bernoldum quendam, virum sanctitate insigni, cuius Pontificatu obiit Theodericus Comes i v Hollandiae, Hierosolymis domum reversus. Paucis post annis Dordraci intra muros Coloniensis & Leodiensis Episcopi, & Theodericus v Hollandiae Comes, infestis signis concurrere; qua acie quadringenti Nobiles cecidisse traduntur. Ad Bernoldum sunt qui referant institutionem Collegiorum D. Petri & S. Ioannis Baptistae Dominici Praecursoris. Hic Antistes extra vibem Traiecten-

jectensem moritur, quum annis xx & amplius praeuiffet. Estque defuncti corpus Traiecti sepulchro illatum in Templo D. Petri Apostolorum principis.

XXI.

GVLIELMVS, I.

IN Bernoldi locum Gulielmus Geldrici sanguinis Episcopatum adipiscitur, vir armis insignis, de cuius tamen rebus gestis nihil invenire potui apud scriptores. Anno gubernationis xxxi in humanis esse desit.

XXII.

CONRADVS.

GVlielmo vita functo successit Conradus, gente Suevus. Ab hoc exstructa Arx in Iselmonda ad Hollandorum vim inhibendam. Idem (vt reperi) instituit Collegium Traiecti Canonorum Deiparae Virginis. Haud multo post interemptus à Frisio homine, cuius sibi, nescio quomodo, invidiam conflauerat.

XXIII.

BVRCHARDVS.

Post hujus eadem legitimo suffragio Burchardus quidam electus est; in cuius tempora incidit memorabilis quaedam in Turcas expeditio, qua victi Turcae, & Hierosolyma expugnata. Hic Antistes rebus praefuit annis xiv.

XXIIII.

GODEWALDVS.

Successorem habuit Godevaldum Frisium. Hic est ille, qui Middelburgi apud Zelandos, ejectis Regularibus Canonicis, qui omnia luxu perdebant, curavit, vt ex Monachis S. Michaelis Antverpiæ, complures illuc migrarent, sanctius Deo militaturi. Hoc Coenobium postea studio ac diligentia gubernantium ad maximas opes pervenit. Vnde factum existimo, vt nostris temporibus, Abbatis eligendi potestate Monachis

EPISCOP. TRAIECTENS. II

nachis adempta, faculares Principes manus injicere cœperint eorum possessionibus. Godevvaldus, exactis in Pontificatu annis xv, monasticam vitam amplexus haud multo post ad superos abiit.

ANDREAS KUYCKENSIS. ———— xxv.

SEquitur hunc Andreas quidam Kuyckensis Comitis filius, vir pacis & otij studiosissimus, qui in Egmondensi Monasterio apud Hollandos extinctam penè pietatem revocavit. De hoc nihil aliud memorabile proditum literis invenio. Naturæ concessit anno suæ creationis x. Trajecti majorum sepulchro illatus.

HERBERTVS. ———— xxvi.

HVIC sufficitur Herbertus gente Frisius, cujus temporibus Hollandiæ Princeps Theodericus Trajectum valida manu obsedit. Itaque Herbertus Antistes maximis copiis cinctus, primùm Cives hortatus est, vt mœnia Urbis defenderēt; ipse deinde cum vniverso Clero egressus Urbem, vt Anathematis spiculum in Hollandos distringeret, ejus metu eò Principē adegit, vt supplex veniam petierit. Hujus nobis belli facta mentio in eo libello quem nuperrimè rogatu amicorum emisimus de Principum Hollandiæ rebus gestis, maximè dignis memoratu. Herbertus fato mortuus est, quum annos x i i & menses i v Ecclesiæ Trajectensi præfuisset.

HERMANNVS HORNIVS. ———— xxvii.

EST inde discordia laboratum Trajecti, Civibus vehementer averfantibus eum Antistitem, quem Nobiles aliquot surrogari in demortui locum percupiebant. Is fuit Hermannus Hornius D. Gerconis Coloniae Præpositus, qui non

multò post interventu Cardinalis cuiusdam à latere (vt vulgò dicitur) Episcopatum est adeptus . atque ita resedit omnis ille motus, Harmanni verò nimis lene ac mite ingenium, plusne boni, an mali Trajectensibus attulerit, nescio. multi enim, quibus cõtemptui fuit illa viri lenitas, mala multa perpetrarunt. Hermannus, quum annos **V I** administrasset, vita defunctus est.

XXIIX.

GODEFRIDVS. A

QUum postea rursus discordarent inter se Canonici, quorum erat eligere Antistitem, inopinato adventu Friderici I Imperatoris factum est, vt Godefridum quendam maiorem Archidiaconum in defuncti Hermanni locum elegerint. Hoc itaque Godefrido & Hollandiæ Principe inter se acriter contententibus de Frisiæ imperio, ad eos tumultus sedandos Fridericus Romanus Princeps in gratiam Godefridi Antistitis Hollandiam repetiit. Obiit Godefridus, vir ingentis animi, Episcopatus sui anno **XX I I**.

XXIX.

BALDVINVS, II. A

BALduinus quidam, hujus nominis secundus, fit inde Episcopus, mansuetudine & castitate nulli superiorum Antistitem secundus. Hic adeptus eam dignitatem, neque suis, neque domesticæ defuit nobilitati. Moruus est anno **XV I I I** suæ gubernationis.

XXX.

ARNOLDVS. THEODERICVS, I. A

HOc defuncto Theodericus Hollandiæ & Otho Gelriæ Principes, quisque cum ingenti armatorum manu Trajectum ingressi, omnia sic turpissima largitione interturbarunt, vt Canonorum pars vna Theodericum superioris Balduini fratrem, pars altera elegerit Arnoldum quendam Isemburgum.

bergum. Huic Otho, illi Theodericus Hollandiæ Comes fa-
vebat. In hoc statu annis aliquot exactis Pontifex Maximus
Arnoldum xxx Episcopum declaravit; quo paucis post die-
bus Romæ extincto, ejusdem Pontificis decreto, Theoderi- (xxxix)
cus in defuncti locum subjicitur; qui ad gregem sibi commis-
sum ex Vrbe Roma profectus in itinere moritur.

THEODERICVS, II. ——— XXXII.

Theodericus, qui post duos illos eodem tempore electos
præfuit, ab eo secundus cui ex Episcopis id nomen pri-
mo contigit, adjutus viribus Lotharingiæ Ducis semel cum
Hollandorum Principe feliciter dimicavit. Superatis enim
Hollandis ipse Princeps captus est, quo postea dimisso pax se-
quuta est. Hic Antistes, annum suæ gubernationis vii vix-
dum ingressus, desijt in humanis esse.

OTHO, I. ^ XXXIII.

Sequitur est hunc Theodericum Otho quidam juvenis,
excellenti forma, & ingenio ad res gerendas appositus; qui
haud dubiè Trajectensium Diocesi futurus erat utilis Prin-
ceps, si largior contigisset administratio. Nondum enim an-
nos ii præfuerat, quum vita decederet.

OTHO, II. ^ XXXIII

Hoc extincto, rogatu Hollandiæ Geldriæque Principum,
electus est Otho filius Comitis Lippensis; qui ad tempus
commissa administratione fratri suo Hermanno, Impera-
torem Fridericum in longinquas terras proficiscentem est
sequutus; vel quòd opera ejus consilioque vteretur in rebus
gerendis Imperator, vel ut ipse diversis peragratis regionibus
ad suos rediret peritior. Itaque non multo post reversus, con-
flato ingenti exercitu, bellum gessit cum Principe Geldriæ,
qui cum Zelandis facta conspiratione bona Episcopatus
bb 3 temerè

temere adortus fuerat. Legitur eo bello vicisse Otho Antistes partim caesis, partim fugatis hostibus. Idem postea in proelio occisus est, quum profectus esset in Frisiam ad civilem discordiam extinguendam, quae apud Grueningos orta fuerat. Corpus ejus deportatum est Trajectum, atque ibi loci sepultum.

XXXV.

WILBRANDVS BADENBURGENSIS. ^Λ

^Λ Nterempti Othonis loco fit inde Episcopus VVilbrandus Badenburgensis, vir magis strenuus quam doctus. In hujus tempora incidit mors clarissimi & sanctissimi Galliarum Regis Ludovici, qui postea Divorum numero adscriptus est. VVilbrandus 119 annis dignitate potitus è vita migravit. Corpus ejus Trajectenses Divi Servatij Templo intulere.

XXXVI.

O THO, III. ^Λ

^Λ B illius morte Canonorum suffragiis Episcopatum est adeptus Otho, appellationis hujus tertius, vir illustri ortus familia; qui Trajectensem sedem, propter assidua bella, tum crebras inundationes multum obaratum, studio ac industria sua in pristinum statum restituit. Mortuus est quum administrasset annos xvi.

XXXVII.

GOSUVINVS & HENRICVS. ^Λ

^Λ (XXXIIX) Post hunc electus quidam Gosuvinus oblatam sibi dignitatem ultro deposuit. A cuius abdicatione Henricus quidam est creatus Antistes. Hic forti pectore & armis cum diversis Principibus miro usque successu belligeratus est. Obiit anno xlix quam Reipublicae Trajectensium praefuerat.

XXXIX

IOANNES NASSAVIVS, I. ^Λ

^Λ Ioannes Nassavius Episcopus inde creatur. Hujus temporibus anno Salutis humanae 1600 LXXXI, Festo D. Georgij

Georgii magna pars Urbis Trajectensis deflagavit. Idem, conflatione aëris alieni Pontificio decore labefactato, post xx suæ creationis annum dignitate exiit.

IOANNES SYRCK, I. ^ XL.

Cvi successit Ioannes quidam cognomento Syrck, tenuitque ix annos Episcopatum Trajectensem. Postea, ex auctoritate Pontificis Maximi, Tullensis Ecclesiæ factus Antistes. Hujus itaque discessu Pastore destitutam sedem accepit Gulielmus II.

GULIELMVS BERTOLDVS, II. ^ XL I.

Gulielmus, patria Mechliniensis, secundus ab eo Pontifice qui primus ita est appellatus. Hic primùm omnium statuit, ne quis illegitimus in Collegium Canonorum adscisceretur; exstantque super ea re Literæ. quæ tamen postea, in valescente indies magis magisque sacra auri fame, antiquatæ sunt. Gulielmus postea bello, quod gessit cum Hollandiæ Principibus aliquot, ferro transverberatus in vestigio concidit, postquam annis v sedisset.

GUIDO AVENNIVS. ^ XL II.

Guido Leodtensis Thesaurarius post Gulielmi cædem a parte Canonorum electus, pro eo adnitentibus magnis Principibus, obtinuit Episcopatum. Hujus temporibus ordo Templariorum primùm sublatus est, ob nefandam in mares libidinem. Oblatum sibi a Clemente V Cardinalicium Galerum idem Antistites recusavit, indignum sese tanto honore existimans, quem hodie tam multi etiam ambiunt. Guido, subita vi morbi pressus, obiit anno in itæ dignitatis XVI.

XLIII.

FRIDERICVS SYRCK.

GVidonjs morte Fridericus Syrck Episcopatu adipiscitur; qui ob æris alieni magnitudinē suis tandem contemptui fuit. In Commentariis quos ad me dedit Martinus Dorpius, vir Theologica sapientia clarissimus, inuenio Friderici hujus temporibus, à Ioanne x x i i Pontifice Maximo, insertum Canoni Missæ Thomam Aquinatem prædicatorij Ordinis virum, qui ingenij sui monumenta reliquit posteris multum profutura. Friderici obitus incidit in annum clo ccc xxii. Quo anno per vniversum Traiectensium agrum mare diruptis aggeribus est evagatum, cum multa satorum pernicie.

XLIV.

IACOBVS OOSTHORN.

Iacobus Oosthorn, qui defuncto Friderico præfuit, neque fecit quidquam memorabile, neque annum in gubernatione complevit.

XLV.

IOANNES. DIESTENSIS.

Iacobo, ex Ioannis x x i i Pontificis Maximi decreto, successus est Ioannes Diestensis; à quo institutum reperio Collegium Canonorum Amersfordia.

XLVI.

NICOLAUS DE CAPVTIIS.

Post Ioannis obitum, summotis duobus aliis quos discordantes inter sese Canonici elegerant, Pontifex Maximus Benedictus xii in locum demortui successit virum insignem doctrina juris Nicolaum de Caputiis (ita enim vulgo nominabatur;) qui Nicolaus oblatam sibi dignitatem, vt nimis onerosam, intrà annum creationis deposuit. Idem non multo post Cardinalitio donatus Galero, Perusiæ Gymnasio Italiae Collegium instituit, vbi perdiscendis bonis artibus idonei iuvenes alerentur: voluitque vt inter ceteros ex Traiectensi

Vibe

Urbe ad capiendum ingenij cultum missi duo admitterentur. Pulcherrimum certè exemplum. quod vtinam hodie Principes imitarentur, quibus video id multo magis cordi est, vt amplis ac magnificis exstruendis ædibus magnam patri-
monij partem infumant.

IOANNES ARKEL, IIII. XLVII.

Sequitur est Ioannes Arkel (ita inuenio appellatum;) qui adhuc juvenis florente ætate declaratus Antistes, pro magno habuit negotio ea redimere Ecclesiæ bona quæ superioribus aliquot Episcopi turpi venditione alienauerant. Hic, nisi tam grande æs conflasset alienum, haud dubiè clarissimis viris æquari potuit. Nemo superiorum Antistitum hoc vno fuit bellacior, nemo sapius cum hoste conflixit armatus; in Hollandos, in Frisios, in Geldros toties intentata arma, & semper miro successu. Præfuit rebus Traiectensium annis **XXII.** Postea factus Leodiorum Episcopus.

IOANNES VERNENBURGVS, V. XLVIII.

Ioannes Vernenburgus, magno omnium bonorum consensu, deinde fit Antistes; qui dum quodam tempore (vt in rebus bene pacatis) otio indulget, ab hostibus captus non nisi ingenti promissa pecunia redimi potuit. Per hæc tempora Traiecti atrocissimè sæuens pestilentia vastitatè Civitatè attulit insignem, absumptis vndecim millibus hominum. Excessit Vernenburgus Pontifex anno initi honoris **VII.** non sine veneni suspitione.

ARNOLDVS HOORN. XLIX.

Post hunc Arnoldus Hoornius ex decreto Pontificis Maximi declaratur Episcopus, quum dissidentibus inter se Canonice vacaverat aliquandiu sedes. Hic Arnoldus, quum Traiecti

18 HADR. BARLANDI CATALOGVS
jecti annos VII administrasset, Leodiensium Antistes electus est.

L.

FLORENTIVS. [^]

CVI Pontifex Maximus postea successit Florentium Episcopum Monasteriensem; qui vir nulli superiorum Antistitem pietate aut alio virtutis genere secundus Trajectensium Ecclesiae multum splendoris attulit, precandi ardore, ut infanus à quibusdam increpitus; Quid (inquit) vobis insanire videor, si quum oves multas habeam, multum orem? Hic Florentius publice in ordinem redegit ac sacerdotij insignibus exiit quendam Iacobum Minoritanæ familiae Fratrem, qui per aliquot annos Episcopatus dignitatem falso sibi usurpaverat: qua quidem sceleratissimi hominis improbitate factum est, ut nonnulli qui ab eodem antea sacris initiati fuerant, postquam desecratus est, uxorem duxerint.

LII.

FRIDERICVS BLANCKENHEIM, III. [^]

Florentio die Parasceves defuncto, exactis in administratione x annis & mensibus v, successit Fridericus Blanckenheim; qui vir literatura insignis toto administrandis tempore operabili praefuit exemplo, vixit omnibus charissimus ob egregia in Rempublicam merita; gestisque bellis aliquot, mortem obiit senex, xxx annis in gubernatione transactis. Funeratus est solemni pompa Trajecti in Templo D. Marini.

LIII.

ZWEDERVS CVLENBURGENSIS. [^]

Elegit postea major Canonicoꝝ pars Rodolphum filium Comitis à Diepholt, quem tamen Martinus V Pontifex Maximus non est passus administrare, propterea quòd omnium bonarum artium rudis esset, ac idiota propemodum. Contulit igitur Episcopatum Trajectensem Pontifex cuidam Zyvedero

dero Culenburgensi, viro & erudito & bono; quem VII administrationis anno sede Trajectenses deturbant, Rodolphum admittunt. Hunc Zvvederus, quem ejectum Hollandi in suas jam vrbestuendum receperant, Anathematis telo percutit. Verum hanc discordiam, quæ per longum tempus duraverat, Philippus Burgundionum Princeps tandem sustulit, præcipiens Hollandiæ ac Zelandiæ populis, qui a Rodolpho desciverant, ut deinceps hunc Rodolphum solum pro Antistite haberent.

RODOLPHVS à DIEPHOLT. LIII.

Huius temporibus Constantinopolis (Iyzantium antiquis dicebatur) primùm a Turcis diebus aliquot atrociter oppugnata, deinde capta est, magna rei Christianæ iactura atque ignominia. Diem obiit hic Episcopus anno sui Præfulatus xxxiii.

GISBERTVS BRERODENSIS. LIV.

In locum demortui Rodolphi Gisbertus Brederodius, vir Illustris, omnium consensu Antistes declaratur; qui dumtaxat annum præfuit & menses xv.

DAVID BURGUNDVS. LV.

A Gisberto David Burgundus Episcopatum accepit; qui principio nihil habuit antiquius, quam labentem Rempublicam Trajectensium restituere. Homo communi utilitati natus, multa fecit in vita memoratu digna. Mira sunt, quæ de huius Antistitis indole fama feruntur; quæ nobis eò veritatè propiora videntur, quòd nobilissimo ac clarissimo patre Philippo Principe Burgundionum prognatus est. Administravit, (ut ex quibusdam intellexi,) annis xl, & amplius Humatus Dorestai.

LVI.

FRIDERICVS MARCHIO BADENSIS

DAvidi successit Fridericus Badensis, vir pacis atque otij longè amantissimus; qui nostra memoria Lyrae Brabantiae oppidulo defunctus est. Hic Antistes, quum adhuc in humanisageret, Episcopatus administrationem cessit Philippo Burgundo, fratri Davidis Episcopi, qui inter Fridericum hunc & Gisbertum Brerodensem exstitit medius.

LVII.

PHILIPPVS BVRGVNDVS

DE Philippo autem, quum adhuc superfit, nihil dicere constitui, quamquam post initam dignitatem multa fecit laudabilia: Vnde in certissimam spem adducor, vt hujus viri studio ac providentia collapsæ res Ecclesiae Trajectensis brevi pristinam dignitatem recipiant.

GERAR.

21

GERARDI NOVIOMAGI
TRAIECTENSIVM
EPISCOPORVM
Catalogus & Historia.

WILLIBORDVS CLEMENS. [^] I.

ANno à Nativitate Salvatoris Domini ac Dei nostri Iesu Christi sexcentesimo nonagesimo, VVillibrordpresbyter ex Britannia clarissima insula (quam eo seculo Angli Saxones, divictis Britannis, sui juris nominisque fecerant) ad inferam Germaniam (quæ etiam tum Francia dicebatur) veniens, à Sergio Romano Pontifice, petente pijssimo Francorum Principe Pippino, Vltrajectinus Archiepiscopus Romæ natali Divæ Cecilie die ordinatus est, accepto Clementis nomine. Hinc ad arcem Orientalium Francorum Vltrajectum rediens, à Pippino illic Episcopalis cathedre locum accepit, & templum non admodum magnum in sanctæ Crucis honorem ædificavit, in quo etiam primum Christiani lavacri fontem sacrauit. Postea eo loci quo Divi Thomæ Apostoli templum à Danis Nortmannisq. eversum fuerat, non procul ab arce VViltaburgo (quam Vltrajectum Gallicè dictam Feda testatur,) templum aliud ædificandum curavit, & centum coenobitas integræ vitæ, ut divino cultui insisterent assidui, congregavit: voluitque hoc templum primum & caput suæ esse Dioecesis. Tandem, quum magna vitæ sanctitate quadraginta annis Vltrajectinæ Ecclesiæ præfuisset, vita functus, Divorum numero adscriptus est.

BONIFACIVS. [^] II.

Bonifacius post VVillibrordi Clementis mortem Vltrajectinæ Ecclesiæ curam suscepit, virtutibus clarus, Evangelica

gelica doctrina instructissimus. Praefuit annis decem & sex: qui impiorum Frisiorum gladiis, in oppido quod Doccum vulgò dicitur, cum quinquaginta sociis Christianae religionis praekonibus occisus, Martyrij & nomen & gloriam adeptus est.

III.

GREGORIUS

Gregorius, à Bonifacio sanctissimo Praefule (qui & Maguntinae Ecclesiae Archiepiscopus fuerat) Ultrajectino populo in Episcopum ordinatus, quae in opere Evangelico D. Villibrordus & Bonifacius inceperant, impigrè perfecit: & plenus bonis operibus diem extremum clausit. Ultrajecti in templo quod Iesu Salvatori sacrum est sepultus.

IIII.

ADELBERTVS, aliàs ADELBRICVS

Adelbertus, vitae morumque integritate clarus, post Gregorium Ultrajectinus Episcopus non paucis annis fuit: & per temporariam hanc mortem, laudabili fine, immortalem vitam consecutus est.

V.

THEODARDVS.

Theodardus mortuo Adelberto, plaudentibus cunctis, Episcopalem cathedram conscendit, & a priorum Episcoporum sanctitate non degenerans, tandem ex hac lacrymarum valle, ad laetorum gaudia pius Pastor migravit.

VI.

HARMACARIVS

Harmacarius sextus Ultrajectinorum Antistes, vir sanctus itaque per omnia laudabilis, postquam Evangelicae doctrinae semina in agris cordium suorum subditorum diligenter aliquot annis seminasset, Christo animam reddidit.

RIX.

RIXFRIDVS

VII.

Rixfridus, Deo devotus, summus Christianæ puritatis amator, sacrorum eloquiorum concionator facundissimus, mortuo Harmacario Episcopo, Ultrajectini gregis Pastor electus est, cui quum annis non paucis æternæ vitæ pabula administrasset, plenus bonorum operum, mortem immortalitate commutavit.

FRIDERICVS, I

VIII.

Fridericus Christianæ Religionis pius professor, sanctorum Synodaliū decretorum observantissimus, Rixfrido in Episcopatu successit. Hic quia Ludovico Augusto, propter Augustā, quæ ei sanguine conjunctior erat quàm ut sanctorum Patrum decreta sinerent eam esse conjugem, molestior erat, missis duobus sicariis, in templi Iesu Salvatoris crypta, in effectus est: & post non multos dies inter Divos Martyres relatus.

ALFRIDVS, aliàs ALFRICVS

IX.

Post gloriosam Friderici mortem, Alfridus & suo & fratris sui D. Friderici merito Trajectinus Præsul factus, sanctissimi fratris vestigiis insistēs, quum populum sibi commissum aliquamdiu sollicitè rexisset, defunctus apud fratrem sepelitur in sancti Salvatoris crypta.

LVTGERVS

X.

Lvigerus, inculpate vitæ vir, sancto Friderico Martyri, dum viveret, admodū familiaris, fratriq; ejus Alfrido Antistiti non mediocriter dilectus, in Ultrajectinum Episcopū etiam renitens, euectus, Evangelica doctrina & optimo exemplo plebem suam pascens, post multa bona opera mortuus, apud D. Fridericum, quem vivens vnicè coluerat, reconditus est.

HYNGE.

XI.

H V N G E R V S

HVngerus vndecimus à plebe Traiectina Praesul electus, morum probitate omnibus charus, vita coram Deo & hominibus laudabiliter peracta, ad caelestia regna migravit.

XII.

O D I L B A L D V S

ODilbaldum Hungerus successorem sortitus est, de quo multa laude digna feruntur. Sed à saeculi sui scriptoribus admodum pauca literis commendata sunt.

XIII.

A E G I L B O L D V S.

AEgilboldus, Odilbaldo mortuo, Antistes ordinatus, quò decem mensibus venerabilis Pastor Ecclesiae suae praesuisset, ad superos migravit.

XIV.

R A D B O D V S.

Radbodus, vir nobilis, humanarum sacrarumque literarum non mediocriter peritus, omnium suffragiis Episcopus Traiectinus ordinatur. Mortuus tandem, postquam decem & septem annis Episcopi munere functus esset. Sanctorum numero adscriptus, Daventriam (Emporium haut ignobile,) corpore suo in D. Lebuini templo recondito, clariorum reddit.

XV.

B A L D R I C V S.

BAldricus ex Clivorum Principibus omnium saeculorum memoria dignissimus, Divo Radbodo vita functo, favente acclamanteque univèrsa plebe, Pontificiam cathedram optimus Praesul conscendit. Is Pontifex piissimus corpora sanctorum Agnetis virginis & Martyris, Pontiani, & Benigni ex vrbe Roma Traiectum advexit. Corporaque sanctorum
Confes.

Confessorum D. Radbodi Episcopi, & beatissimi Lebuini presbyteri Daventria, beati VVerenfridi in superiorum Batavorum pago qui Elsta vulgò dicitur, S. Plechelmi apud Oldensalam oppidum, Adolphi, VVironis, & Otgeri, c sepulchris levavit, & honorificentioribus locis recondidit. Civitatem quoque Trajectinam, à Danis Nortmannisque devastatam ac dirutam, rursus muro circumdedit. Præfuit clarissimus hic Antistes annis quinquaginta novem, & plenus dierum ex hac mortali vita ad æternam transiit.

VOLCMARVS. ^

^ XVI.

Volcmarus Christianæ pacis amator præcipuus, decimus sextus Ultrajectinorum Episcopus, Evangelica prædicatione viraque insignis, post laudabilem vitam immortalitate donatus est.

BALDVINVS, I. ^

^ XVII.

Balduinus Volcmaro successit; de quo, & injuria temporū & scriptorum ignavia, nihil præter nomen ex Chronicis Sigeberti legitur.

ANSFRIDVS. ^

^ XVIII.

Ansfridus, qui quum fuisset Comes Bratusbantium non minus justitia quàm potentia seculari famosus, deposito militiæ cingulo, tonsuratus in clericum, eò proventus est, ut post Balduini mortem Pontificatum Ultrajectinæ Ecclesiæ adeptus sit. Primus Ecclesiam suam opibus ornare (an onerare rectius dixerim nescio) cœpit. Nam quum ante Pontificatus suscepti honorem ditissimus nobilissimusque Theysterbandorum Comes esset, factus Episcopus ditionem suam Ecclesiæ suæ liberalis admodum Princeps contulit. Construxit etiam non procul ab Amersfordia oppido Cœnobium ordinis D. Benedicti, quod Montem sanctum appellant, & tandem

dd

dem

^ XIX.

A DELBOLDVS. ^

A Delboldus, scientia literarum insignis, sublato ex hac vi-
ta Ansfrido, Episcopus consecratus, opulentiorque fa-
ctus Dominicum summum (vt vulgò dicimus) templum
jamjam collabescens dirui iussit, ac novum ædificari; ad quod
consecrandum Henricus Imperator Augustus cum duode-
cim Episcopis venit. Hic magnificus Antistes volente Augu-
sto Henrico, qui tum Trajecti erat, convocari iussit majores
ditionis suæ Principes: inter quos primi erant Brabantorum
Dux, Dapifer (vt dicunt) Ultrajectini Episcopi: Geldriorum
Princeps, Venator: Holtlandorum Comes, Magister Equi-
tum: Comes Benthemius, Ianitor: Comes Cuikensis, Pin-
cerna: Comes Goranus, Ab armis. Tanta tum erat Episcopi
Ultrajectini auctoritas & potestas. Scripsit hic Antistes vitam
Henrici Imperatoris Augusti. Post hujus mortem, Trajecti-
norum Præsulum vita admodum mutari coepit.

^ XX.

BARNULPHVS. ^

A Delboldo mortuo, ingens de eligendo Episcopo orta est
dissensio, ita vt Conrado Augusto, qui his diebus Traje-
ctum advenerat, electionis jus deferretur. Quumque Augu-
stus sollicitè cogitaret, cui nam dignè Ecclesia Ultrajectina,
jam opibus quoque prædives, committi posset: quidam ho-
nesti nominis Presbyter Barnulphus forte fortuna superve-
nit, qui Augustam pulcherrimum domi suæ filium peperis-
se nunciat. Exhilaratus hoc nuncio Augustus, Barnulpho
in euangelium vitæque probatæ præmium Ultrajectinam
commendavit Ecclesiam; quam sumpto Pontificatus ho-
nore, vita, sacrisque ædificiis ornare non destitit. Ædificavit
Trajecti templa Sanctorum Petri Apostoli, & Ioannis Bapti-
stæ.

sta. Ex Collegio quoque Sancti Salvatoris viros laudabilis
 vita Daventriam misit ad templum quod Divi Lebuino ex-
 struxerat, vt in eo die noctuque divinis vacarent laudibus.
 Transtulit & Monachos Sacri Montis Traiectum, eisque
 templum in D. Pauli honorem adificavit. Obiit postquam
 ministrasset gregi suo viginti quinque annis.

GVLIELMVS, I. XXI.

Guilielmus, VVindekindi Geldrionum Principis filius,
 Barnulpho vita functo, Ecclesia Traiectina praefuit an-
 nis ferè viginti duobus.

CONRADVS. XXII.

Conradus vicefimus secundus Ultrajectinus Episcopus
 electus, magno sumptu adificavit templum Divae sem-
 per-Virginis Dei genitricis Marię. Interfectus à latomo quo-
 dam Frisio, sepultus est in templo quod extruendum cura-
 verat.

BVRCHARDVS. XXIII.

Burhardus Conrado successit, praefuit Ecclesiae suae annis
 quatuordecim.

GODEBALDVS. XXIIII.

Godebaldus, defuncto Buchardo, vnanimi suffragio ele-
 ctus in Antistitē, duo Cœnobia ordinis D. Benedicti ex-
 truxit: vnum Monachorū, in honorē D. Laurentij Martyris,
 quod vulgò *Coestbroeck* dicimus: alterum Sanctimonialium,
 in honorem semper-Virginis Dei genitricis Marię, quod in
 hodiernum vsque diem Ad nostram Dominam dicitur. Hic,
 postquam quindecim annis Episcopus Traiectinus fuisset, vi-
 dd 2 ta fun-

ta functus in habitu monachico in Oestbrocka sepultus est.

XXV.

ANDREAS

Andreas, paternum genus ex nobili Cuickenfium Comitum familia ducens, Godebaldi in Pontificatu successor, rexit Ecclesiam suam annis vndecim.

XXVI.

HERBERTVS.

Herbertus post Andream Præsul consecratus, nonnihil bellici tumultus ab Holtlandorum Principe passus, humilitate & religione magis quàm armis vicit, atque ex hoste pernicioso fidum amicum fecit. Præfuit annis duodecim.

XXVII.

HERMANNVS.

Hermannus, postquam Herbertus è vivis discessisset, non sine dissensione in Episcopum electus est. Sub hoc Antistite civitas Ultrajectina, civilis concordia olim observantissima, in exitiales divisa est factiones. Hermannus, peractis in Pontificio munere annis paulo minus sex, extremum diem obiit.

XXVIII.

GODEFRIDVS.

Godefridus Rhenensis, generis nobilitate divitiisque clarus, Archidiaconus Ultrajectinus, mortuo Hermanno, Episcopus ordinatus, nihil antiquius habuit quam ditionem suam, quæ tum vicinorum Principum armis lacepsi coeperat, arcibus munire. Extruxit itaque arces fortissimas quatuor: Vollenhoam, adversus Frisiorum impetus: Horstam, contra Geldriorum Batavorumq. incurfus: Montfordiam & VVordam, ad Holtlandos arcendos. Hic tam opulentus & potens Antistes, duodecim annis in pontificia dignitate peractis, æterna nominis sui monumenta posteris relinquens vitam finivit,

nivit, anno millesimo centesimo septuagesimo octavo.

BALDVINVS, II.

XXIX.

Balduinus, Holtlandorum Comitis filius, nobilitatem generis virtutibus æquans, defuncto Godefrido, Episcopus electus annis decem & octo præfuit: variis tandem bellorum tumultibus lacepsitus è vivis excessit.

ARNOLDVS. THEODERICVS, I.

XXX.

Balduino mortuo, non mediocri super eligendo Episcopo seditio orta est. Holtlandorum enim princeps Theodericum Ultrajectinæ Ecclesiæ Archidiaconum nitebatur in Pontificia sede collocare. Contra Geldriorum Dux & Trans-Ifulani Theoderico præferebant Arnoldum Isenburgium, virum & genere & moribus clarum. Verùm vt hæc dissensio sopiretur, vterque competitorum Romam ad summum pontificem profectus est, & Arnoldus Isenburgius ab Innocentio vrbis Romæ Episcopo tricesimus Ultrajectinæ Ecclesiæ Episcopus ordinatur; quo intra paucos dies defuncto, Theodericus in mortui locum suffectus, dum in patriam reditum parat mortuus, Venetiis sepulturæ traditus est.

XXXI.

THEODERICVS, II.

XXXII.

Theodericus Arensis, pacatis duorum Antistitum mortefactionibus, concordi omnium voto Trajectinæ Ecclesiæ præficitur, quam annis tredecim laudabiliter rexit.

OTHO, I.

XXXIII.

Otho, illustri Geldriorum Principum prosapia genitus, post Theoderici mortem tricesimus tertius Episcopus designa-

designatus, gregi suo quatuor annis praefuit. Defunctus, in summo Divi Martini templo sepelitur anno Domini millesimo ducentesimo quinto.

XXXIIII

O T H O, II.

O Tho, Lippianus Comes, Geldrio Othoni successor fuit. Hic in bello contra Drenthianos, non procul ab vrbe Covordia, miserè ab indomita gente interfectus est. Praefedit autem in Pontificia cathedra annis viginti.

XXXV.

W I L L I B R A N D V S.

Interfecto Lippiano, electus est in Ultrajectinum Praesulem Villibrandus Oldenburgius. Hic sancto Servatio Ultrajecti templū extruxit, & peractis in Episcopali dignitate annis octo, moritur anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo tertio.

XXXVI.

O T H O, III.

O Tho, Holtandorum Principis filius, acclamantibus favētibūque omnibus, ad Pontificiam celsitudinem pervenit; in qua quum annis sedecim vixisset, defunctus, magnum sui desiderium reliquit.

XXXVII.

G O S S W I N V S.

Gossuinus Amstellanus, vir dives & nobilis, Othoni successit, & intra annum Episcopatu se abdicavit.

XXXIIX.

H E N R I C V S, I.

Quum Gossuinus se (vt diximus) abdicasset, electus est in Episcopū Henricus Viandensis Comitis filius. Is quum infentos haberet Heroes aliquot, quorum Princeps erat Dominus (ita dici coeprum) Amstellanus, aggressus eos fortiter, devicit, ac captivos Ultrajectum adduxit. Hac victoria ita ditatus

tatus est Antistes, ut pulcherrimi operis arcem, quam pacis nomine Vrelandiam vocant, edificaverit. Obiit Pontificatus sui anno vicefimo quinto.

IOANNES, I.

XXXIX.

Ioannes Nassovius, clarissima natus familia, in Episcopum electus, confirmationem (ita aiunt) à Papa Romano ob literarum imperitiam obtinere non potuit. Praefuit nihilominus invito Romano Pontifice ditioni Ultrajectinae annis vno & viginti, quâ magno adfecit incommodo. Nam arces aliquot, inter quas Vrelandia erat, Antistitis Henrici Viandensis opus, vicinis Principibus impignoravit. Quare non solum à suis, verùm etiam à Pontifice Romano electioni cedere vel invitus cogitur.

IOANNES, II.

XL.

Ioannes Zirichensis, nobili apud Lotharingios familia clarus, in Nassovij locum electus, quum Episcopatum Trajectensem novem annis gubernasset, electus est in Episcopum Tullensem.

GULIELMVS, II.

XLI.

IN Ioannis locum Gulielmus, è Machliniensium Heroum stemmare natus, suffectus, Ultrajecti ab adversa sibi factionis principibus annum carceri mancipatus, libertati tandem restitutus, quum negligentius in bello quodam ageret, in loco quem vulgo Hoghenverdam vocat interfectus est. Gessit autem Episcopi & nomen & dignitatem annis quinque.

GVIDO.

XLII.

Gvido Hannonius Gulielmo in Pontificio munere succedens, arces tres, Dullenburgum, Stoutenburgum, Goram

ram ædificavit. Defuncto hoc Præsule, Holtlandorum Princeps ditionem Amstellanam, & VVordam arcẽ, numquam interiturum Godefridi Rhenensis opus, occupavit. Moritur anno Pontificatus sui decimo sexto.

XLIII.

FRIDERICVS, II.

Fridericus Zirichensis Guidoni successit. Is, quum quinque annis Vltrajectinus fuisset Episcopus, mortuus est anno millesimo quadringentesimo vicesimo secundo. Sub hoc Antistite turris illa nominatissima, Beatissimo Martino sacra, ædificari cœpta est.

XLIV.

IACOBVS.

Iacobus ab Oesthorne Friderici successor in Episcopatu fuit, & vix annum, morte præventus, gregi suo præfuit.

XLV.

IOANNES, III.

Ioannes Distensis, mortuo Iacobo, Pontificium culmẽ conscendens, multis damnis ditionẽ suam adfecit. Holtlandorũ enim Principi Vrelandiam, Geldriorum Duci Vollenhoam & non cõtemnendam Trans-Isulanæ ditionis partem pignori tradidit. Præposuerat etiam ditioni suæ sex Tutores (ita nominabantur) qui privata commoda publicis præferentes arces duas Stoutenburgum & Horstam alieni juris fecerunt. Obiit are alieno admodum gravatus, Pontificatus sui anno decimo octavo.

XLVI.

NICOLAVS.

Nicolaus Caputius, à Papa Romano Antistes Vltrajectinus designatus, Episcopatu volens cessit.

XLVII.

IOANNES, IIII.

Ioannes, ex vetustissima longeque clarissima Herculano-
rum Principum familia genus ducens, cedente Nicolao Caputio,

putio, Nobili Romano, Pontifex ordinatus, quum ditionem suam in integrum restituere conaretur, multa cum vicinis Principibus, suæ etiam ditionis aliquot Equestris ordinis viris, bella varia gessit. Ad eum que statum res suæ devenerunt, ut relicta ditione quibusdam Nobilibus viris tuenda, ipse Romam profectus, paulò post triennium ibidem moraretur. Inde rediens partim vi, partim æquis conditionibus, arces pignori datas sibi rursus subjecit. Perduelles aut iussa facere, aut ditionem suam egredi coëgit. His magno animo peractis, electus est in Leodiensem Antistitem. Mortui verò corpus Trajecti in D. Martini templo sepultum est.

IOANNES, V.

XLIX.

Ioannes Vernenburgensis, qui Monasteriensis Episcopus fuerat, Ecclesiæ Ultrajectinæ præficitur; qui quum nullo alieno ære gravatam assensisset ditionem, ab hostibus suis in Gora oppido captus, vix tandem datis scutorum decem & sex millibus libertati restitutus, arces suas jam liberar rursus impignorare coactus est. Vixit in Episcopatu Ultrajectino annis septem.

ARNOLDVS.

XLIX.

Defuncto Ioanne Præsule, Arnoldus, filius illustris Comitis Hornensis, electus est in Antistitem. Hic, adjuvantibus suæ ditionis oppidis, æs alienum quo Episcopatus gravabatur exolvere coepit. Et postquam septem annis Ultrajectinus Episcopus fuisset, Leodiensem Pontifex factus est.

FLORENTIVS.

L.

Florentius VVelichovius post Hornensem Ultrajectinus Episcopus electus, nonnihil molestiæ ab Hornensi pertulit. Volebat enim Hornensis utriusque Episcopatus opes invadere. Sed id frustra attentatum est. Florentius enim

vir prudens, tam improbis conatibus facilè restitit, & ditionē suam strenuè quatuordecim annis gubernavit.

L. I.

FRIDERICVS, III. ^Λ

FRidericum nobilem Blanckenhemiorum Comitem Florentius successorem habuit. Hic non pauca praeclara memoratuque digna gessit, quae in suae aetatis Chronicis Germanica Latinaque lingua memoriae tradita sunt. Et quia nos Indicem non Historiam scribimus, multa consultò praeiterimus. Episcopatus sui anno tricesimo defunctus, Ultrajecti in D. Martini templo sepultus est.

Huc usque Indicem hunc ex Germanico Latinum fecimus. Quae sequuntur nos bona fide adiecimus.

L. II.

RODOLPHVS. SVEDERVS. ^Λ

L. III.

FRiderico è vivis sublato, ingens orta est discordia, duobus potentissimis competitoribus, Rodolpho Diepholdio, & VValravo Morsano, antiquae Nobilitatis Principibus, Episcopatum Ultrajectinum ambientibus. Major Ultrajectinae ditionis pars, & in his Trans Isulani, Diepholdio favebat. Reliqui Morsano adhaerebat. Vterque ad Romanum Pontificem pro confirmatione (ita dicunt) misit. Vtrique negata. Trans Isulani nihilominus Diepholdium in Principem receperunt. Datus est Episcopatus à Pontifice Romano Episcopo Spirensi, s. missis à Consiliis Ultrajectum, explorari iussit, an sine bello, sine cade, recipi possit. A Consiliis Spirensis Antistitis, quum omnia tumultibus factionibusque plena Trajecti comperissent, Spiram reversi, quid viderint Episcopo suo nunciant. Qui desperans se Episcopatum sine cade & sanguine adipisci posse, literas ad Pontificem Maximum dedit, orans ut Suedero Culenburgio, Archidiacono Traje-
cino

ctino, nota apud eos nobilitatis viro, Episcopatum, quæ ipse
 assequi non poterat, conferret. Quod Pontifex Maximus lu-
 bens fecit. Quare Culenburgius à Trajectino populo plausi-
 biliter in Episcopum susceptus, quum vix annum Trajecti
 fuisset, ab adversæ factionis civibus Trajectû relinquerè co-
 gitur, Diepholdiusque in Antistitem recipitur. Hinc cruenta
 cœpère inter vtramque factionem bella, rapinæ, incendia, cæ-
 des. Interea contra Diepholdianos Pontifex Maximus ex-
 communicationes, fulmina, ac tonitrua sua emisit. Quæ
 quum viri bellatores & in armis educati non magni facerent,
 missus est à Pontifice Romano ad Trajectinam Ecclesiam
 Ioannes Episcopus Matisconensis, vir prudens & spectatæ
 industriæ, ut perniciosissimâ hanc dissensionem sopiret. Quod
 & pro viribus fecit. Excommunicatos enim absolvit. Diephol-
 dio, quia id Reipublicæ expedire viderat, cõfirmationem im-
 petravit. Qua accepta, Diepholdius ab omni ferè Ultrajectinæ
 ditionis populo in Antistitè suscipitur, reclamante licet Cu-
 lenburgio, cum aliquot Canonicis qui ei adhærebant. Culen-
 burgius tandem ad Basiliensem Synodum profectus, nihil
 contra Diepholdium non agens, mortuus est. Canonici verò
 qui eum sequebantur, V Valravum Morsanum (cujus supra
 meminimus) in Episcopum elegerunt, qui à Synodi Basilien-
 sis primoribus, confirmationem obtinuit. Verùm ea postea à
 Pontifice Maximo cum omnibus Synodi actis abrogata est.
 Tum Diepholdius Princeps verè magnanimus, verè magni-
 ficus, arces ditionis suæ collapsas reedificare cœpit, arcemque
 Lagam munitissimam à fundamentis extruxit. Dorestatum
 & Abcoudam Episcopatu adjecit, & in omnibus ditionis suæ
 arcibus, æterna magnificentia suæ monumenta reliquit. De-
 cessit in arce Vollenhoa, aliquot horis priusquam moreretur,
 omni suppellectuli aurea & argentea, à familia sua spoliatus,
 & desertus, &c. Pontificatus sui anno vicesimo quarto, Traje-
 cti in D. Martini templo reconditus.

GISBERTVS. DAVID. A

LIV.
LV.

Diepholdio defuncto, Gisbertus è Bredenrodanorum Heroum clarissimo stemmate ortus, Archidiaconus Vitrajectinus, in Præsulem electus est. Id quum ab adversæ factionis hominibus Philippo potentissimo Burgundionum Duci indicatū esset, sagacissimus Princeps factiones in Hollandia nondum abolitas considerans, & Bredenrodanorū factionem potentiamque suspectam habens, vt tam suis quàm Traiectinæ factionis consulere, à Romano Pontifice obtinuit ne Episcopus designatus confirmationem acciperet, & ad Reipublicæ suæ commodum & pacem Episcopatus Traiectensis optimo Præsuli Morinensi Domino Davidi filio suo conferretur. Quem potentissimus Dux vnà cum Carolo filio (qui postea ob rerum gestarum magnitudinem Magnus Burgundionum Dux nominatus est) Traiectum introduxit, Bredenrodanoq. sub certis conditionibus cedente, in Pontificia sede collocavit: totamque Ditionem, licet non sine armis, intra paucos dies Davidi filio subiecit. Itaque Episcopus David, ea quæ Diepholdius in arcibus imperfecta reliquerat, perfecit, & multa iis addidit. Dorestatu novam arcem adificare cœpit, sumptuosissimum Diepholdo monumentum Traiecti extruxit; vir Pontificio munere sine contradictione dignissimus. In pauperes misericors; studiosorum doctorumque virorum Meccenas liberalissimus; religionis sacrarumque ædium amator præcipuus: quod tot templis collata dona pretiosissima testantur. Hic tamen talis Pontifex (quo nec meliorem quis optare potuisset) a factionis quibusdam non sine vitæ periculo ignominiosè aliquamdiu captus, libertati tandem per D. Maximilianum Augustum restitutus, injuriarum immemor, Episcopatū suum pacificè rexit. Mortuus est plenus dierū, annō Pontificatus sui tricesimo nono, & in templo D. Ioannis Baptiste juxta Dorestatum sepelitur.

FRIDERICVS, IV. [^][^] LVI.

Fridericus, paternam originem ab illustrissimis Marchionibus Badensibus ducens, maternum vero genus ex Austriis Principibus cum tot Augustis junctum habens, post optimi presulis David mortem, concordibus Trajectinorum Canonorum suffragiis Episcopus electus, summa omnium expectatione suscipitur. His variis bellorum tumultibus, factionibusque fatigatus, quum viginti duobus annis Ditionem suam gubernasset, morbis senioque confectus, & sibi & Ecclesiae suae consulens, clarissimi Principi Philippo a Burgundia Episcopatum cessit. Lyrae, Brabantiae oppido, diem extremum clausit. Sepultus Badis in patrio sepulchro.

PHILIPPVS. [^][^] LVII.

Philippus a Burgundia, Divi Maximiliani Imperatoris, & Caroli nepotis ejus, tum Hispaniarum Regis, auctoritate adactus potius quam tale aliquid ambiens, Episcopus & Princeps Ultrajectinus honorifice inauguratus est. Nihil ab inito pontificatu antiquius habuit, quam in omnibus fratrem suum Davidem imitari, pacifice (quantum per factiosos quosdam licuit) praesse, arces collabascens restaurare. Hujus vitam quia peculiari libello scripsimus, hic non opus est repetere. Praefuit annis sex, mensibus undecim, diebus quatuordecim. Obiit Dorestati, anno millesimo quingentesimo vigesimo quarto, septima die April. etatis anno quinquagesimo nono.

HENRICVS, II. [^][^] LXIIX.

Henricus, Philippi Comitis Palatini Electoris, &c. filius, magno nobilitatis ac civium Ultrajectinorum gaudio, Philippo successit. Verum quum laceratam a Geldrio Ditionem suam aequis & iniquis conditionibus refarcire studeret, parumque promoveret, tandem bello suis succurrere coactus,

vbi animadvertit omnia plena factionibus, tumultibus, proditionibus, Ditionem suam Carolo Augusto celsit: tranquillitatisque tam suæ quam suorum consulturus, in primam Germaniam rediit.

Ad Episcopos Traiectenses nova Appendix.

LIX.

GVLIELMVS ENCKVORTIVS, III.

Henricus Bavarus, vt supra dictum est, Ditionem suam invictissimo Imperatori Carolo Quinto celsit, anno M D XXVII, post quintum Præsulatus sui annum. Arque ita Episcopatus Traiectensis in Provinciæ formam redactus est. Post hunc Ecclesiæ præfectus Gulielmus Enckvortius, patria Brabannus, Cardinalis & Pontifex Dortusanus. Sed hic Iacobo Vienengio Vicario instituto, Romæ semper mansit: inibi que obiit anno M D XXXIII.

LX.

GEORGIUS EGMONDANVS.

Enckvortio rebus humanis exempto successit ei Georgius Egmondanus Ioannis Comitis Egmondani filius, Hochtvouda & Aertsvouda Dominus, itemque Antistes Divi Amandi. Obiit anno M D LIX, VI Kal. Octobris, quum præfuisset annos viginti quinque.

LXI.

FRIDERICVS TAVTENBERGENSIS, V.

AB Egmondani excessu, factus est Ecclesiæ Traiectensis Antistes Fridericus Schenck ex Baronibus a Tautenberg illustri Consilij Spirensis Præses. Sedit, quantum per civile Bellum Belgicum licuit, annis circiter novemdecim. Obiitque anno M D LXXX, Kal. Septembris. Ad D. Martini sepultus.

FINIS.

De urbis **VLTRAIECTI** situ, origine, populi moribus, Religionis initis, Episcopis, &c.

DISSERTATIO

LAMBERTI HORTENSII,

Ex Rerum Vltrajectinarum lib. I.

VRBS **VLTRAIECTIVM** ad ostium Rheni in ripa sita est. Rhenum autem ipsum olim longè aliis alveis, quam hodie, in Oceanum descendisse constat: id quod vadi partim vestigia, partim regionum quarundam vetusta monumenta nomenclaturæque palam arguunt. Initio enim non Leccæ ripis mare intrabat, sed ad Dorestatum anfractuoso cursu in diversum abiens Vltrajectum alluebat. Inde reflexo in Occidentem amne, VVoerdam & Leydam, Hollandorum nunc oppida, sinuoso divortio præterlabens, ad Carvicam vetustam Cattorum coloniam in Oceanum vasto gurgite fundebatur. Manet Carvicæ ad Rhenum etiamnum hodie incolæ suum nomen. Argumenta existant istarum rerum non obscura. Nam vnde ab Ameronga Vltrajectum iter verit, videre est adhuc pascua, quæ, flumine intumescente, inter eminentiores aggeres, perfunduntur, quibus tum annis excursus prohibebatur: ut adhuc fundum celeberrimi annis agnoscas. Rivulo autem, qui nunc per eandem regionem tenuibus ripis Vltrajectum cursu petit, veteris Rheni appellatio manet: perinde ut, ubi se inde reflectens, ad ipsum Oceanum usque, secum vetus nomen trahit. Quod autem ostium ad urbem fecit, mercibus secundo Rheno importandis evehendisque celebre, manifesta existant vestigia. Portæ, quæ urbem intrabat ad Meridiem, à telonio Publicanorum, à qui bus merces accidebantur, durat suum vocabulum. In Septentrionali

Cattwije
op den
Rijn.

De Col
lesteck
poort.

*NB. Dne corrector:
- mar us Vltraje
ctinas gar
debet omitti*

trionali urbis regione, ad Divi Ioannis Ædem, ubi Forum cupediarium nunc est, vetustæ stationis nomen atque ostij existat, quod patrio sermone *Kijntkens haven* dicitur: ubi ante aliquot annos, in effossis veterum ædificiorum fundamentis, putria navium tabulata, anchoræ, remi, navaliaque omne genus inventa fuere. Argumento quoque est tota ea regio, ubi Ædes D. Martino Tutelari dedicata est, quæ duodecim cubitos, à reliqua in dorso, ad Forum piscarum, planitie eminentior, navalis stationis speciem monstrat. Nostra autem memoria, quum in eodem cœmiterio, contra Septentrionales primariæ Ædis fores, Decanus Ludolphus minantia vetustate ædium suarum ædificia à fundamentis restaurare vellet, terramque, quæ prius fuisset, altius moliretur, repertus lembus visendæ antiquitatis, vrceolis fictilibus oneratus, spectantibus admirationi fuit. Secundum Divi Iacobi templum ab arenoso refluvi fluminis vado, appellationem locus quoque servat, *het Sant*. Ceterum qua nostra tempestate Dorestatum Batavorum, Culenburgam, Viennem, Schoonhoviam præterfluens vasto alveo contra ^a Insulam Dordracenam mare ingreditur, olim modicus admodum tenui aqua rivulus è Rheno emanabat: unde Germanico idiomate, infra V Vikam, ab emanando Lecca ^b De Leck. incipit appellari. Verum temporum injuria, ipsius Rheni faucibus desiccatis, ejusque ostio harenæ aggere ad Catvicam præcluso, viam violenta strage per Leccam in mare cum nominis jactura fecit. De Civitatis autem origine tam diversa produntur, ut difficile sit, in tanta vetustatis caligine, aliquid pro vero asserere. Tradam ea quæ ex Tablinis Ultrajectinæ Basilicæ accepi. Sunt qui à Gigantibus eam conditam, habitaramque ferant, Nonnullis placet, sub Nerone Principe cœpisse, nomenque illi ANTONINAM factum, ab ANTONIO quodam, qui ejus Tyrannidem fugiens hanc exilij sedem delegerit. Sed quum apud Scriptores hujus Antonij nusquam omnino vel tenuis (quod sciam) mentio sit, pro vano id

^a Doytsche
Wærdt.

^b De Leck.

Ultrajectinam,
olim Antoninam
dictam.

id & fabuloso repudiandum duco. Quamquam non ignoro, L. Antonij cujusdā Germaniæ, sed superioris, Præsidis Sextum Aurelium in vita Domitiani meminisse. Apud omnes tamē constat, ab initio eam ANTONINAM fuisse appellatā. Vero igitur propius est, ab ANTONIO Triumviro, qui Cæsaris omnibus, in Galliis & Germania, expeditionibus interfuit, vrbi nomen inditum; qui oppida & arces alias etiam suinominis condiderit. Ipsum tamen locum, cum ob soli vber-tatem, reiq. frumentaria copiam, tum propter situm, ad merces in Oceani Insulas & Celticam secundo Rheno pervenendas, jam sub Iulij Cæsaris in Germaniam trajectum, inter Barbaros verisimile est mercatu celebrem fuisse. Vnde Cattis & Viltis magno inter se longoq. bello de loci imperio decertantibus, quum ad extremum illis in Oceani litus pulsus, VVILTI obtinerent, Præsidium VVILTENBURGV in ripa vltiori, colle edito (nostra tempestate fundamentorū rudera adhuc videmus) posuerunt. Sed Romani, devicta præliis vltro citroque Germania, quum multas passim munitiones contra rebellionem supra & infra in ripa Rheni ad ejus tutelam locassent, hinc quoque statim, adversus Barbarorū vim, in ipso penè fluminis alveo munitissimum Præsidium, vbi nunc Paulinianorum Sodalium Cœnobium est, exstruxerunt. Ei regioni vrbis, & ponti in quem excurrit, nomen a civibus Romanis adhuc durat. Tum autem & alij, qui huic ad Separationem proximus, & via, à castris præsidiariorum militum, qui ad omnem vim Arci tuendæ ibi depositi fuerant, remanet vocabulum. Mansit vrbi nomen ANTONINA diu integrum. Sed vt nihil in rebus humanis est perpetuum, nomē postea mutatum est: sed quo casu, aut quo auctore, video parum inter hujus vrbis antiquitatis investigatores bene convenire. Vfus TRAIECTVM obtinuit. Beda Gallica lingua sic appellatam esse prodit. Invenio apud Ammianum in Iuliano VTRICESIVM: quæ vox ad Germanicam appellatio-

Die Ro-menburg
byug.Die Gaerdt
byug.

Driest.

nem propius alludit. Nec defunt, qui opinentur ab **VLPIO TRAIANO** ductum nomen: quem constat tum Germaniæ præfuisse, quum absens Roma a Nerva adoptaretur. Restituit enim Barbarorum clade labefactatas aliquot ultra Iselam civitates, condiditque sui nominis in ejusdem ripa Arces aliquot: qua conjectura existimant factum, quod, priori nomine exoleto, **VLPTRAJECTVM** nuncuparit. Longè autem diversa est eorum sententia, qui pro vero affirmare contendunt a **VVILTIS**, qui Selanorū opibus & virtute freti urbem (structo in vltiori ripa Præsidio) invasere, **VVILTRAJECTVM** nomen factum. Sed & Gerardus Noviomagus, tum clarus, tum disertus Batavarum rerum Scriptor, in vetustissimis codicibus, ante annos sexcentos exaratis, **VILTRAJECTVM**, se scriptum reperisse tradit: tum autem & **VLTRAJECTVM**. Qua equidem appellatione ego deinceps vel hoc nomine libentius sum vsurus, quòd a re ita vocatam existimem. Nam quum ostium Rheni mercatorum frequentia esset nobile, compèdio in Gallias & objectas Oceani Insulas, prono alveo inde solventibus trajectus cursusque patebat: qui postea in Leccæ ripam miliare ab urbe submotus, pristinum vocabulū & vsum retinet. Cæterum quum ex Cæsaris divisione, amnis Rhenus Gallias a Germania disterneret; ita ut vltior læva ripa, Gallicæ; dextera citerior, Germanica ditionis jurisque essent; in confesso est hodie (nam per id tempus duobus tantum brachiis in Oceanum effundebatur, nec Isela omnino, aut certè obscurus rivulus erat: ut mirer, cur quidam auctores hunc & scripto & pictura Regnorum disternatorem constituere) Rhenum inter **VVahalim** & **Iselam** labentem, vsque ad Oceanum, vtramque gentem distinguere: tametsi suos Germani jam olim limites transgressi, magnam Galliae partem Rheno finitimam occuparent. Itaque **Vltrajectum** in Germanico solo ab initio conditum fuit. Quod autem Scriptores inter se digladiantur, vltro ad Gallorum nec an Frisiorum.

*a Vultra-
jectum
diserte a-
pud Sige-
bertum, ex
autographo
ipso (ut
creditur)
nuper ab
Auberto
Miræo ex-
pressum, la-
gitur.*

fforum jus spectaret, equidem nihil miror. Galli enim mili-
 tari gloria clari, quum transito Rheno armis omnia adori-
 rentur, civitates ad continendū sub imperio victes opportu-
 nas, praesidiis firmabant. Harum Ultrajectum praecipua fuit,
 tum in orā ultimā Imperij Gallorum citra amnem (vt nunc)
 discriminatorem sita. Transiit autem in Gallorū imperium
 sub Valentiniano Imperatore, qui Viltos, Saxones, & Scla-
 vos, omnia Oceani littora foedis populationibus vastantes,
 jamque inde eruptionem meditantēs, in Francorum finibus
 oppressit, & insigni affecit clade. Mansit sub Gallorum impe-
 rio tamdiu, donec omnem earum regionum jurisdictionem
 Dagobertus anno ^a D LXXV (si rectè tempora digeruntur) ^a Manife-
 Villibrordo, loci Episcopo, donaret. Enim vero incredibile <sup>stus anachro-
nismus. Nā</sup>
 dictu est, quantis Barbarorum cladibus aliis super alias tum <sup>inter Dago-
berti &
Vvillebror-
di tempora</sup>
 herbescente paulatim Fide deinceps fuit afflicta; sed à nullis <sup>totum am-
plius saeculū
intercessit.</sup>
 gravius, quàm a Radbodo Frisiorum Rege: quem mox pau-
 lo hinc ejectum Pipinus Caroli Magni pater in Frisiam se re-
 cipere compulit. Ex his liquere opinor, initio inter Secunda
 Germaniæ vrbes opulentas hanc celeberrimam viguisse, ne-
 que Gallorum, neque Frisiorum imperio paruisse: sed quasi
 Togatam, Romana usam libertate, suis legibus vixisse. Togæ
 vestigium in Consulibus & duobus Senatorum primoribus
 ad annum vsque ^{xxix} supra M D nostra atate perduravit.
 Mercatus celebritas itaque effecit, cur Barbarorū incursibus
 prædæ exposita, à ^b Gallorum Regibus defenderetur. Quo ^b Res à
 tempore vsque ad eò ejus florentissimæ opes fractæ fuerunt & <sup>Francis pã-
tratis Gal-
lo assignat.</sup>
 accisæ, vt certamen cum Agrippina Colonia de Metropoleos ^{Perperam.}
 dignitate jureque susceptum mittere cogereur, iam verò Ec- <sup>quum hi à
Francis de-
victi in vi-
lorum ius</sup>
 clesia ipsa è tenuibus principiis, vnde paulatim ad incredibi- <sup>at: nomina
transi-
erint.</sup>
 lem splendorem ac luxum pervenit, ortum duxit, vt sunt res
 humanæ. Vrbe enim tota VVillibrordi ejusque ex Anglia
 comitum institutione ad Fidem ducta, Dagobertus Cletha-
 rij filius Francorum Rex, qui mutato prioris vitæ instituto,

pietate clarus, & ad superstitionem vsque religiosus fuit, *Edi-*
culam Divo Thomæ condidit, anno D LXXVII: quam
 Reges posteri ditissimis rerum possessionibus paulatim cu-
 mularunt. Invenio his duos annos subtractos apud Marcellinum
 in vita Svichberti. Illis potius accesserim, qui tradunt
 ante Dagobertum locum Episcopalem fuisse, simulque Religionem
 Christianam iisdem temporibus coepisse, quibus Gallorum Reges
 Fidei initiarentur. Argumento esse Clotharij, patris Dagoberti,
 & Theodeberti Regum, in eam Ecclesiam profusam munificentiam:
 cujus mentio in Bonifacij vita exstat. Quæ quum ita sint, fuit igitur Agrippinensî & tem-
 poribus prior, & dignitate antiquior. Idem prodant, contra
 Barbarorû vim, Præsidium V Viltëburgum (cujus supra à nobis
 mentio facta est) à Dagoberto conditum esse. Sed quum nomen
 sit à V Viltis, qui aliquamdiu, Castello posito, ea loca occupant,
 vero similis propiusque videtur, Dagobertum id validius multò fossâ ac vallo, relicto pristino nomine, mu-
 nivisse. Thomæ jam Sacello paulò post à Frisîis diruto, V Vil-
 librordus in proximo, viginti inde passus, Oratorium Crucis
 condidit: primusque Episcopus a Sergio Pontifice Maximo
 declaratus est: nomenque Clemens illi factum. Mox Radbodo
 Rege a Pipino inde in Frisiam exturbato, Collegium Divo Martino
 in eo loco institutum est, vbi paulo ante Thomæ Sacellum,
 incendio absumptum, Barbari demoliti fuerant. Exornavit
 id, mortuo patre, statim Carolus cognomento Magnus,
 contulitque eò dona magnifica. Et vt a Barbarorum incur-
 su Episcopus tutus foret, Regiam veterum Regum (quod
 vetus Palatium tum nuncupabatur) ei dedit. Addidit, immodica
 liberalitate, & magnificentia planè Regia, opes magnas;
 quas posteriores Reges Provinciis, Decimis, Tributis,
 portoriis & donis opulentissimis supra modum etiam
 cumularunt: tantum abest, vt Ecclesiæ aliquid detraxerint:
 quum Hentici, Conradi, Othones Imperatores, Tabu-

Coude
 Hoff.

Tabulis eorum Donationes etiam ratas esse iusserint. Tradita enim sunt earum Regionum Dominia, vnde Barbaros & Tyrannos expulerant: vt ea Ecclesia brevi tempore Regum opes penè æquarit. At Episcopi, homines diu pietate & virtute innocencia insignes, quum rebus divinis magis, quam profanarum rerum administrationi vacantes, negligentius sua tuerentur, vndique alij alia loca, vt quæque opportuna erant, occupare. Hinc postea Brabantorum, Hollandorum, Gelrorum Principes, Comitem item à Benthem, Cuick, & Goir pulsos fuisse tradunt, quum anno MXXI, Adalboldo Episcopo, coram Henrico III Imperatore, in Præsidi Tulpico, religione se adstrinxerint, se pro Iurisdictionibus mancipio acceptis Præsuli Ultrajectino Clientes in posterum in fide permansuros. De moribus autem & institutis eorum, qui initio Ecclesiæ rebus gubernanda præficiantur, quid attinet dicere? Tanta erat Collegij Crucis, ob integritatis ac sanctimoniam apud externos populos existimationem, celebritas; vt non solum inde nostræ Ecclesiæ Episcopi renunciarentur, sed finitimæ etiam hinc exirent, à quibus res administrarentur. Bonifacius ordine secundus, & Gregorius in Catalogo tertius, ad Moguntinensem regendam lecti fuerunt; Albricus ad Coloniensem, Iohannes ex Herculanorum Principibus, in postremis, ad Leodinæ gubernaculum emigravit. Hæc non obscura argumenta efficiunt, vt inducar subscribere iis, qui scriptum reliquere, vsque ad exitum Bonifacij, qui incidebat in annum LV supra septingentesimum, Metropolitico nomen hic eminuisse: sed Bonifacio cum quinquaginta duobus collegis pro Fide in Dockheimò à Frisus caeso, quum vrbs ipsa iisdem temporibus fœdè a Nortmannis & Danis vastata jaceret, Ultrajectini illud Coloniensibus derulere. Crevit inter hæc Ecclesiastica res magnis successibus, quum Barbari paulatim posita ferocia mitescètes, ad Fidem, abdicato

Idolorum cultu, desciscerent. Iuuit hos successus haud parum
 Episcoporum pietas & insignis eruditio, vt ea tempora fere-
 bant, vsque ad annum 11X supra millesimum. Quo tempo-
 re iterum Nortmanni, quasi ecnephas subito erumpentes,
 sub decessum Ausfridi, in ordine X 1 1 X, primum Tyelam,
 mox sequenti anno Vltrajectum ingenti mortalium clade &
 incendio devastarunt: cuius opes saepe antea affixerant sub
 VVillibrordo, deinde post mortem Bonifacij, rursus Alfri-
 co Episcopo, qui in serie 1 X est. Quibus temporibus multæ
 etiam Germanici Gallicique nominis clarissimæ Vrbes vnâ
 excidio sunt deletæ. Iacuit post hanc procellam Barbaricam
 per aliquot annos civitas, muris solo æquatis, ruinisque defor-
 mis, donec Radbodus XIV Episcoporum, de migrando Da-
 ventriam, consilium agitaret. Erat Radbodus vir Regum ima-
 ginibus clarus, miraculis simul & fatidico spiritu magnus,
 Græcarum Latinarumque literatum iuxta eruditus. Arguunt
 id ipsius Sylvæ utroque genere scriptæ, quæ adhuc exstant. At
 Danis civitate profligatis, Vltrajectum Daventria rediit. Rad-
 bodo è rebus humanis sublato, Baldericus Clivensis, ob egre-
 gia in populû Vltrajectinum merita Pius cognomēto appel-
 latus, vir excelsi ingenij, tum literis, tum belli artibus ex æquo
 mirabilis, muro rursus urbem cingere est aggressus, anno
 D CCC XC. Hac eadem Nortmannica irruptione quum mul-
 tos annos in Hollandia, omnis generis mortalium foeda fu-
 ga, agri & vrbes vastæ incultæque jacuissent, ejus Comitatus,
 Caroli Calvi beneficio quidem, verum cum insigni Ecclesiæ
 Vltrajectinæ detrimento, coepit. Initium ejus in annum
 LXIII supra D CCC incidisse produnt Scriptores, Hungæ-
 ro XI Præsule, anno quàm Ecclesia condita fuerat CCL,
 aut circiter. Interim creverunt ejus res (vti dicere coepi) ad id
 tempus vsque in otio, incredibili luxu, & quidē Regû, Impe-
 ratorumque egregia liberalitate, quamdiu ab Episcopis religio-
 sis & doctis regebatur. Verum ubi pro innocentia impetu-
 ra, pro

ra, pro gloria contemptu ambitio, pro eruditione inscitia, pro humanitate superbia, pro frugalitate luxuria, pro liberalitate avaritia, pro continentia libido irrepere, omnia in pejus labi, bona à finitimis Principibus occupari, bella moveri, omnia denique sacra profanaque commisceri. In hac autem opum luxuriante affluentia, primi illi Ecclesiæ moderatores, homines sancti ac pij, moderatè se tenere, eas expendere in vsus quos Deo gratos arbitrarentur, Tempa adificare, Cœnobia condere, opima Sacerdotia facere, Ædes vetustate vel structura tenuitate conlapsas sarcire: ipsi non solum Monasticam religionem fortunis suis vehere ac iuvare, sed ornatum etiam induere. Siquidem Ausfridus in vico Turino Virginum Collegium, in Sacro Monte ad mille passus ab Amorfortia Benedictinorum Cœnobium condidit: cuius Religionis vestitum ipse quoque sumpsit. Id ipsum exemplum postea sequutus est Godebaldus. Bernulphus D. Paulo Ædem in vrbe, translatis eò è Monte Sacro Benedictinorum opibus, posuit. Divo idem Petro, & aliud Iohanni, Canoniorum Collegia. Medius autem inter hos Adelboldus, D. Martino Tutelari, Ædificula veteri diruta, novam Basilicam refecit. Conradus Suevus in palustri loco D. Virginis intra mœnia Canoniorum Conubernium. Godebaldus extra muros vrbis ad Ortum Monachorum Virginumque Cœnobia in paludibus constituit: qui Carcer Ordinis, propter severam Professionē, vulgo appellatus fuit. Idem Middelburgi Regularium Sodalitium. Deferbuit hic ardor intra pauca annorū lustra: vt solent optima quæque, simul & ea quæ speciem Pietatis præ se ferunt, in deterius sensim degenerare. Nam vbi armis sua tueri sunt coacti, iam non Delubra amplius erigere, verum Sacrorum cura abjecta, Arces, castella, præsidia in hostes condere adorti sunt. Godefridus Rhenanus, Montfortiam & VVoerdam contra Hollandos; Horestam in Gelros; Vollenhoam in Frisios excitavit. Conradus Suevus ad Hollandorum vna

De Ca-
nonien
ban Sina
te Marie,
Gest-
boeck,

retundendam Ismondanum Præsidium collocavit. Nec defuerunt, qui excultissimis etiam Monumentis ipsam urbem exornarunt. Alij alia, ut quisque fuit belli quam pacis amator, maximè ad res ab injuria finitimorum armis vindicandas fecerunt. Excitavit jam dudum fatale penè diffidium inter Episcopos Ultrajectinos & Hollandiæ Principes, illa regnorum Gallia ac Germaniæ per secundas Judithæ nuptias divisio. Etenim quum veteres Reges & Imperatores ditissima rerum Domina in Hollandia, (priusquam regnari ibi coeptum esset) & Frisia, quorum Reges funditus armis deleverant, & Oceani Insulis, unde Tyrannos pepulerant, Barbarorum crebris cladibus deterta, nullis designata limitibus ac pomæriis, Episcopis pro defudatis in messe Verbi laboribus donassent: ubi Calvi jussu, pacatis rebus, in ea Insula parte qua Hollandia appellabatur Comites confedere: hi statim angustias regni ampliare, limites propagare, virtute atque arte Ecclesiæ opes, insulas, arces, ut quæque maximè erant opportuna, occupare; bello Frisiam sui juris facere; multis secundis præliis egregium nomen, summamque gloriam sibi parare. Horum fortunam post Carolum Calvum, Reges Gallorum contra Episcopos tueri; Imperatores vicissim majorum Donationes confirmare, Ecclesiæ jura & opes defendere, denique certatim sua potiora haberi velle. Hinc odium inter utrumque populum seminatam, bellumque perpetuum fuit: quod immortale futurum prospexerat Adelboldus, X I X in serie Episcoporum. Huic quum à Theoderico I V Hollandorum Principe, rerum ablatarum pretextu, sive quod eo auctore Frisij defecisse diceretur, arma essent illata; prælio superato, Ismondæ tres annos captum tenuit. Eum, omni spe alioqui ad Episcopatum reditus incisa, deicere ad extremum compulit; nec se, nec posteritatem ullum in Hollandiam, nullum in Frisiam jus usurpaturos. Confecta inde sunt Tabulæ. Itaque hoc Fœdere pace confirmata, restitutus fuit Adelboldus. Dissidentibus